

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre	10 k.
Félévre	5 " "
Negyedévre	2 " 50 "
Egy hónapra	1 " "

Egyes szám ára 4 kr.

Felolvasó szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA.**
Főmunkatárs: **IJ. MÓRICZ PÁL.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:

Nagy hasábjelű betűk sorát 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többbetűs betűk sora szerint jutányos áron vetetnek fel. Helyesíró díj külön bejegyzéssel 30 kr.

Tartsák meg szigorúan a törvényt.

Ausztriában a lármás obstrukció megszűnt. — Okkal keletkezett és ok nélkül szűnt meg. Meddig szünetel? Feljelen e kérdésre az, ki meg tudja oldani a megoldhatatlant.

A cseh nyelvrendelet fennáll; a németek nem nyugodtak bele; sőt a napokban Bécsben a német iskolaegyesület közgyűlésén kitétték a nagy német birodalom hagyományos színeit, melyeket a rendőrség távolított el.

Ausztriában minden alkalommal, mikor a német közérzet nyilvánul, észlelhető a vonzódás a nagy német Vaterland felé.

E vonzódás természetes: a szellemi világ némely törvényei hasonlítanak az anyagi világ törvényeihez. A nagy tömeg magához vonzza az elszakadt kis részt. A családtag vonzódik a családhoz; rokon rokonhoz; egy érzelem, egy nyelv, egy géniusz, századokra terjedő egységes mult, mind megannyi vonzpontok, melyeket a népek életében csak egy ellensúlyozhat, s ez egy a jólét, a boldogság; és éppen ez hiányzik az osztrák németeknél.

Ők kölcsönözték a monarchiának a német jelleget; nyelvüket beszéli az udvar, a külképviselet, a hadsereg.

Félszük, hazájuk, a kis Ausztria, nevét adá a császári birodalomnak. Fő-

városuk, Bécs, hatalmas császárok sorozatának fővárosa és lakhelye volt, és most is az.

De az alkotmányosság, melyet Ausztria számára a magyarok követeltek, s a mai törvények alapjai közé is bevették e követelést — ez alkotmányosság megnehezíté a német fölény fentartását.

Kétszerannyi szláv ellen, a népesség egy harmadát képező németeknek, többséget alkotni, alkotmánycs térer nem lehet.

Azt sem remélhetik a németek, hogy a többséget képező szlávok, öntudatra ébredve, a szabadság világító sugarai alatt, ismét mély nemzeti álomba szenderüljenek.

Míndeből az következik, hogy nem lehet követelni és reményleni, hogy a németek lemondjanak ellentállásukról, melyet a szláv áradat ellen kifejtének; de ép úgy nem lehet követelni és reményleni, hogy a többséget képező szlávok megadják magukat a német kisebbségnek.

Azért mégis szünetel az obstrukció az osztrák viszonyok rohamos fejlődése megakadt.

Meglehet, hogy belátták a pártok, hogy oly módja az ülésezésnek, mely az osztrák birodalmi gyűlést páratlaná tette az utóbbi időkben, nem vezethet másra, mint kettő közlül egyre: vagy az alkotmány felfüggesztésére, vagy az

osztrák államnak autonom tartományokra bomlására.

Az alkotmány felfüggesztése csapás lenne a felvilágosodott, művelt németekre; de csapás lenne a csehekre és más szlávokra is, mert nemzeti vágyaik megvalósításának kezdetén, sőt a kezdet kezdetén vannak még csak, s e megvalósítás elkerülhetlen bekövetkezését az alkotmányos élettől várják és várhatják.

Mind ez meg lehet, de csak pusztá feltevés; annyi azonban bizonyos, hogy osztrák bonyodalmak kedvéért magyar alkotmányt változtatni nem lehet.

Változtatandó, sőt egészen új alapokra fektetendő a magyar alkotmány, de nem osztrák érdekből, hanem magyarból.

Hazánkat az osztrák bonyodalmaktól mereven elkülönítve kell tartani.

Ha Magyarország alkalmazkodnék a helyzethez, belejutna az áradatba, mely elsodorja elébb-utóbb a mostani Ausztriát.

Az alkalmazkodás még az állatvilágot is kifordítja természetéből; nemzetek pedig, melyek mindenhez simulnak, minden alakba átengedik gyuratni életüket, elpuhult és szellemileg töukrement nemzetek.

Tartassék tehát fenn a magyar alkotmány alaptörvényeinek minden szakasza, minden viszonyában Ausztriával; ez a kormány kötelessége, ha nem akarja önmaga megingatni a talajt, melyen áll.

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

A KÖLTŐ SORSA.

— Rogardo —

Spanyolból fordította:
ifj. **Thót László.**

A sors a költőre egy nagy
Áldást s egy nagy átkot mondott:
Hogy őt senki megne értse
S hogy ő értsen minden titkot.

Megérti a lány sóhajt is,
Mit a rózsza küld a naphoz,
Meg az édes üzenetet,
Mit a naptól a sugár hoz.

Érti, hogy az epedő hold
Mit rezg a szerelmes tónak
S hogy a tónak zugó-zajgó
Hullámai mit susognak.

Megérti: mit leng a szellő,
Megérti: mit dong a bogár,
Megérti: mit cserg a patak,
Megérti: mit zeng a madár.

Megérti a hajnal könnyét
S a nap édes ragyogását,
Megérti az éjszakának
Édes csillagmosolygását.

Érti a haldokló hattyút,
Midőn bucsudalát zengi,
Ért ő mindent e világon.
Oh, csak őt nem érti senki!

Az ujfehértői csodarabbi temetése.

— A Debreczen eredeti tarczája. —

Irtá: Ifj. Möricz Pál.

A tudóst, az emberbarátot megilleti a tisztelet s az az igénytelen kis öreg rabbi Re b H e r t z k a, kit hitsorsosai tegnap ujfehértón ősi zsidó szokás szerint minden koporsó nélkül eltemettek nagy tudós meleg szívű emberbarát volt, ki előtt a héber hittudomány nem volt rejtett ösvénye, de ki a fehér lángba tekete lánggal irt hittudomány minden részébe, minden miszteriumaiba otthonos, világosan belátó volt . . .

Temetésénél nem a csillogó pompa, hanem az a szinte vaderővel kitörő fajdalmas kétségbeesés volt megdöbbenően megindító, mellyel a tudós rabbi hitsorsosai, paptársai elsírták, eltemették. Az ország különböző részeiből több mint tizezer ember sereglett össze a boldogult egyszerű ravatalához s köztük harmincz pap.

Mily odaadással, mily rajongással ragaszkodott a zsidóság e papi emberhez, a temetésénél meghatóan nyilvánult, midőn öreg, életviharaitól edzett emberek egymás nyakába bo-

mulva zokogtak s hangosan hallatták keserves jajaikat a hideg holttest felett, melyhez még az élet árán sem lehetett volna közelíteni, annyira körülvették a tanítványok, a szent emberek, kik az érdekes ravatalhoz még férközni sem engedték azt, ki a rituális furdóben előbb meg nem tisztította testét.

Az öreg ősz rabbi az engesztelő napot megelőző délután szólította el a halángyala. Imádkozott ép a régi módi karosszékében, még reggel templomozás előtt megfürdött s feherbe öltözött, mikor csak gyengülni érezte az erejét, a szava akadozni kezdett s egyik embere, ki bent volt a szobában, midőn hozzáfutott, már hidegülni kezdett a rabbinak a keze. Megkérdezte az öreg paptól, hogy lefekszik-e a diványra?

— Ja! susogta még a hetvenkét éves Reb Hertzka, kit az askéta élet, mert mint a biblia könyveiben irt remeték oly szegénységben, bójtben élt s a szakadatlan szellemi munka százeves aggnál jobban elcsigáztak, ki-merítették. És ez volt a tudós utolsó szava, mert alig négy percz múlva, minden haláltusa nélkül, szeliden elszenderült, hogy nagy lelke leszámoljon ura előtt földi sáfarkodásáról . . .

Táviratok repültek szét a világ minden részeibe, hol a zsidóságnak nevezetesebb helyei s emberei vannak s az uj-fehértői zsidók sirva rohantak a papházához, ki nekik igazán istapolójuk, tutorok volt . . . De a keresztény lakosság is résztvevőleg emlegette a s o - d a r a b b i halálát, mivel a tapa-ztalt

A függetlenségi párt mindig küzdött és küzdeni fog a kvóta ellen s a közös vámtérület ellen; a provizóriumot tehát, mely egy évig elnapolja az új egyezkedésnek törvényszabta idejét, semmi esetre sem fogadják el; de küzdelmét ahhoz fogja mérni, hogy megfelelnek-e az intézkedések a fennálló törvények és az alkotmány rendelkezéseinek?

A függetlenségi párt ismeri kötelességét a haza érdekei iránt és örökdi a haza jogain. Eleget szenvedett hazánk a korlátok miatt, melyeket a 67-es törvények izmos testére alkalmaztak, sem hogy a törvények által teremtett károkat túrné csak el, de az előnyöket, ha ezekre kerülne a sor, ne követelné kárpótlásul.

E korlátok daczára fejlődünk; nemzeti életünk izmosodott és már rég érettek és elég erősek vagyunk arra, hogy előre és ne hátra menjünk nemzeti életünk után.

Kellett a többségnek a 67-es alap? Ám keljen ez alap következtése is a mai helyzettel szemben!

Nem engedte a többség ez alap eltörlését? Ám legyen következtetés és tartsa meg a törvényeket, mereven, szigorúan!

Kossuth Ferencz.

BELFÖLD

A képviselőház legközelebbi érdemleges ülését hétfőn, e hó 10-én d. e. 10 órakor tartja. Az ülés napirendjére az árvavölgyi és a szatmár-ferhégyarmati helyierdekü vasutak engedélyezéséről szóló jelentések, valamint a püspök-ladány-füzesgyarmati helyierdekü vasut engedélyezése ügyében benyújtott törvényjavaslat tárgyalása van kitűzve. A Ház a következő két napon is tart érdemleges üléseket, még pedig kedden az egyes bizottságokban megüresedett állásokat, s a Josipovics

tudós ember, amellet, hogy valláskülönbőség nélkül szolgált mindenkinek segélyvel és tanácsal, látogatói révén, pedig kik a világ minden részeiből naponta százával felkeresték, sok hasznót, forgalmat juttatott a kis nyirsegi község lakosainak...

Abból az asztalból készítettek portestének ideiglenesen koporsót, mely mellett életének javarészt eltöltötte s mely mellett éjszakaról-éjszakára tiszta fővel lapozgatta a héber hittudósok, próféták könyveit, melynek még a misztériumi sen vitték önhittsége, földöntúli erővel való szövetkezéssel dicsekvésre Hertzka rabbit, mint sok hírhedt csodarabbit, kik üzletet, hasznót keresnek a cabbala titokzatos s általuk gyakorta tévesen magyarázott tanival...

Reb Hertzka mindig is tiltakozott az ellen, hogy őt csodarabbinak nevezzek s hogy neki emberfeletti erőt tulajdonítsanak hitsorsosai. Lángelmeje volt s oly tudós a könyvekben, hogy a segélykérőknek az élet minden kétség helyeteiben képes volt szolgálni megfelelő tanácsal, melyet imádkozás közben a talmudból keresgetett ki, hol a betegség-k is mind részletesen felvannak jegyezve, lefolyásukkal, jelenségeikkel együtt. Azért is ha beteg kereste fel az öreg rebet, ha a tudós pap szót váltott a betegsége felől, lángelmeje mindjárt tisztában volt a betegség minőségével, hogy gyógyítható vagy gyógyíthatatlan az?

— Menj haza! Imádkozni fogok érted! Meggyógyulsz —! amely nehezebb betegnek ezt mondta a rebe, az meg is gyógyult! de halál volt a sorsa annak, kinek röviden csak ennyit mondott: —Menj haza! Imádkozom érted! Majd megsegít az Isten!... És ennek

Géza kimaradása folytán megürelt jegyzői állást tölti be válepszás utján, szerdán pedig a Molnár János apát által az inség orvoslása tárgyában szerdán bejegyzett indítvány megokolását hallgatja meg. Hétfőig az elnök, ha annak szükséges volta mérülne fel, formális ülést hívhat egybe. Bánffy Dezső báró miniszterelnök, mint már jelentettük, a jövő hét elején benyújtva a provizóriumra vonatkozó javaslatot azt a bizottságok sürgősen fogják tárgyalás alá venni, s így a provizórium mint ertesülünk, már október 20-kaakörül tárgyalásra kerül, miután a bizottság igen röviden fog azzal foglalkozni. A provizórium parlamentit letárgyalása, habár nem idéz elő valami nagyobb harcot, még sem fog oly gyorsan megőrténi. A pártok részéről több felszólalás várható, a vitk azonban 4—5 nappal tovább alig tart. Ez alkalommal szövevényes ellenzéki részről azon körülményt is, hogy a kvótára vonatkozólag a provizórium javaslatának megállapításánál a törvényes formalitások mellőztettek, miután a törvény értelmében a kvótának habár egy évre terjedő megállapításához is az ismeretes bizottsági eljárás lett volna alkalmazásba veendő. Ezen módon az 1867. XII. t. cikk 19. 20 és 21. §-nak megkerülésével évről évre lehetne megállapítani, akár 10 évre is a kvótát. A provizórium után az indemntty következik, október hó végén és csak aztán fogják majd a delegációk a jövő hó közepén tárgyalásaikat Bécsben megkezdeni. Ugy ebben az évben a képviselőházban budget-tárgyalás nem lesz.

Mert nagy hatalom vagyunk...
A görög és a török összevesztett s minthogy ez privát ügyük volt nekik, mi sem természetesebb, hogy a nagyhatalmak beleszóltak és megszületett a krétai bloká. Azonnal hadihajókat küldtek Krétaszigethez, a honnan hónapokig ember nem tavozhatott se be nem tehette a lábát. Most kiderül, hogy a bloká nekünk egy millió frtba, Ausztriának két milliójába került, bár semmi keresni valónk nem volt messze Krétánál. Így dobáljuk ki mi a pénzünket, mert nagy hatalom vagyunk. Pedig lehetett volna hova tenni: szegény tanítók háromszáz forintos minimum mellett kinlódniak, a református lelkészek nagy része szegényebb a templom egerénél, az országot szám-

talán elemi csapás sújtotta, nincs kenyér, nincs elég iskola, ezerféle adó nyomja a polgárság vállait. Nem folytatjuk, bár még sok helyet tudnánk felsorolni, a hol szükség lett volna erre a haszontalanul kidobott milliókra. Csak éppen azok az örömeire iruk meg ezt a hirt hogy nagyhatalom vagyunk...

KÜLFÖLD.

A románok kívánsága. Egy budapesti újságíró fölkereste Bukarestben Flevát, a volt belügyminisztert és Filipescut, a román konzervatívpart egyik tagját, hogy megtudja, mi a véleményük a román király budapesti útjáról és arról a tüntető gyűlésről, melyet vásárnap tartottak a román fővárosban. A nyilatkozatok, melyeket ez a két román politikus tett, elég különösen hangzanak. Így Fleva urnak nincs mas kívánsága, csak az, hogy a magyar állam a politikai egység figyelembetartása mellett vigye keresztül az adminisztráció decentralizációját. A magyar lapok ama nyilatkozatai, hogy a románok szakítanak eddigi magyar ellenes tendenciájukkal, fölizzgattak Bukarestben mindenkit, mert addig, míg a román kérdés a románok javára elintézte nincs, Erdély testvéreiket nem hagyhatják cserben. Filipescu szerint Románia el van szánva arra, hogy semmivel sem hoz több áldozatot, mint amennyi konzesszióval találkozik Magyarország részéről. A román konzervatív párt Magyarország benső ügyével szemben nyugodtabb magatartást tanúsított, de azért mégse fordulhat a magyarországi románok ellen. — Már pedig Magyarországon a román király utazását a magyar románok ellen akarták kiaknázni. Ez az, a mit a vasárnapi meetinget provokálta és így a budapesti látogatáshoz fűző kommentárok inkább eltávolítást, mint közleledést idéztek elő.

Hiu remények.

Debreczen okt. 8.

Mig nálunk az országgyűlésen a pártok mindannyian egy magaslatos határozatban egyesülnek, az összhang kellemesen és fele-

elő, a bemenetnél ástak nekie nyugovó helyet a hazai édes hantok alá, melyek az ősi esőtől vízesen, nedvesen görögtek a fehér selyem halott ruhába takargatott rebbe szik ar, öreg testére, mert Reb Hertzka ősi zsidó szokászerint nem koporsóban temették el hanem deszkát tettek a sir aljába s arra fektették a portestét, mely oldalt és felülről teljesen szabadon maradt s mely így hamarabb feloszlik a mulandóság siri ágyában.

Ami most már magát Silbermann Reb Hertzka Naftalil illeti, mint tudóst, mint zsidót, mondhatni, hogy rea a legkevesbé illik a zsidó név oly értelemben, mint használni szokták. Láng elme volt, ki a zsidó hittudományoknak éit, de igazi világ bölcs s nagy emberbarát, ki mig maga szigorú aszkéta életében sült burgonyán s más ily sovány csemegéken éldegélt, addig ezreit, mert évenként 40—50,000 frt jövedelme volt neki, az utolsó krajczárig szetosztotta a szükölködők között, ug hogy most midőn meghalt, ágyban betegem fekvő feleségét is mindea vagyon nélkül hagyta hátra, hogy a gyászoló közönség gyűjtést is rendezett a szegény, beteg öreg asszony első megsegítésére, melynek néhány száz forint lett az eredménye. Pedig a tudós Reb Hertzka két hét előtt 8000 forintot küldött a jeruzsálemi szegényeknek s csak a jomkipur előtt ismét újabb 800 forintot ugyan oda. Rea valóban rea illik a példázat, mely egy szentről vagyon irva, még a köpenyegének felét is odaadta a nyomorgó koldusnak.

Diákjai, kiket ő oktatót a talmudban, és 20—30 zsidó család allandóan tőle élt. Azonkívül árvákat tanított, özvegyeket iszapolt s szegény leányokat házassított ki, sőt azoknak, kik megszorultak, midőn hozzá fordultak vál-

melőn hat az ország minden hü fiára, addig odaát a diszharmonia fűlsiketítő zavara kétségbejítő állapotokat hirdet.

Pedig nagy dolgok hívják sorompóba a döntő fórumokat, a harci játéka megfújva a riadó és a küzdőterre lép egy testében beteg lelkében meghasonlott harcos, az osztrák parlament. A kiegyezési provizóriumot kell megalkotni és alig pár nap választ el attól az időtől, mikor a magyar országgyűlés elé kell terjeszteni a diadalmi jelvényt: a kész javaslatot.

A zavar mindinkább nő és komplikálja az a körülmény, hogy a kiegyezési provizóriumon kívül a közös budgetet is meg kell számszerint határozni annál is inkább, mert a delegát ziót legkésőbb november hónapban össze kell hívni.

A szükség által parancsolt helyzettel szemben áll azonban az a politikai zűrzavar, mely Ausztriát már már a felforgatással fenyegeti és melyből valószínűleg az az eredmény fog folyni, hogy Ausztriában az alkotmányt fel kell függeszteni.

Az a remény, hogy Badeni a helyzeten uralkodni fog, hogy a tömekelegből a kibuvó utat meg fogja találni, hiru reménynek bizonyul. Mindenesetre kedvező körülménynek kell tekinteni azt, hogy a király Badenit Bécsbe érkeztek azonnal felkereste és vele hosszabb ideig értekezett. Azt kellett ebből következtetni, hogy a legfelsőbb látogatás a bizalom kifolyása, hogy a király támogatja és pártolja legelső tanácsadójának politikáját és hogy a király ezáltal erélyes és határozott jelét adta annak, miszerint amit Badeni tervez, az jól van megcsinálva.

Ugy is állottak oda át a dolgok, hogy a legjobb remények valósulni fognak, hogy a kiegyezési provizórium minden rázkódítás nélkül a retortákon keresztül lesz hajtható. Minden jel arra mutatott, hogy a válság, mely az alkotmány felfüggesztését gyümölcsozta volna, ki lett kerülvé. — Honnan jöhetne a rettegett válság, mikor Badeninek meg van a nevezetes többsége, mely a kiegyezési provizóriumot minden nehézség, minden akadály nélkül megfogja szavazni? Honnan is fenyegethetne az államot megrendítő veszély, mikor a különböző pártok nagy részében, ha apróbb r e s z l e t e k b e n

eltérő, de nagyjában öszszhangzó nézet uralkodik?

De nem soká volt derült Badeninek politikai látóhatára. Csakhamar felvonult a zivatart rejtő sötét felhőzet. Ez a felhőzet pedig a nyelvében mélyen sértett némét oppozíció és a zivatart rejti magában az a szándéka, hogy az obstrukcionális küzdelmet újra felveszi és kifogja vinni utolsó csepp vérig. Ha pedig az obstrukció komolyan vonul be újra a parlamentbe, ha az a felszáz interpelláció, a száznál több indítvány és sürgősségi határozat nem pusztá villogás, hanem a bitörő és lecapó villámok előfutárjai, akkor összeomlik a kiegyezési provizórium és beláthatatlan zavarok kezdete köszönt be hozzánk, akkor hiúnak bizonyultak azok a remények, melyeket Bauffy és Badeni tápláltak keblükben.

A kilátások semmi esetre nem bizalmat keltők és már a legközelebbi napok megfogják minden kétséget kizárólag mutatni, hogy mi vár reánk éa Ausztriára és hogy mi lesz a közösen elintézendő országos ügyekből. Bánffy és Badeni remél, az országok pedig félnek és rettegnek a jövőtől. Majd megvalik, melyik fél látott jobbn a jövődében.

A mi előre látható volt, bekövetkezett s az osztrák jobboldal parlamenti bizottságában kedden olyan konfliktus keletkezett, mely valószínűleg az egész jobboldal szétesését fogja magába foglalni. — megirtuk, hogy a konfliktust Dipaulinak a katolikus néppárt nevében a képviselőházban beterveztet az az indítványa volt, hogy egy harminczhat tagu bizottság válaszassek, melynek feladata lesz indítványt tenni a parlamentben, minő módon lehetne a nyelvrendeletet visszavonni s a nemzetiségi kérdést törvényhozási uton szabályozni.

Nem annyira az indítvány, mint inkább az a mód, a hogy beterveztetett, elképedést és izgatottságot szült a többség tagjai közt. Dipauli indítványa ugyan nem volt ismeretlen, mert azt közölte már hetekkel ezelőtt az ifju csehek vezető férfialával az az indokollással, hogy miután a keresztény szocialista párt a nyelvkerdesben sürgősségi indítványt nyújtott be s ennek ellensúlyozására benyújtja ezt az indítványát. A csehek ez ellen nem tiltakoztak

mert Dipauli kijelentette hogy nem akarja a nyelvrendeletet visszavonni, mielőtt a rendelet helyett törvény nem lép életbe. A jobboldal többi partja is tudomást nyert Dipauli indítványáról s nem tiltakoztak, de kikötötték hogy a katolikus néppárt az indítványát, mielőtt a képviselőházban betervezti, előbb a parlamenti bizottságnak mutassa be. Ez azonban nem történt meg, Dipauli az indítványba eltért eredeti álláspontjától s a nyelvrendelet feltétlen és sürgős visszavonását követelte úgy hogy a szövegezésből kitűnik, hogy a kormány ellen akarta az indítványt irányítani. Részint ez a körülmény, részint pedig az a tény, hogy Dipauli sem az ifju cseh klubnak sem a cseh konzervatív nagybirtokosok klubjának nem adta a benyújtás előtt tudtára az indítvány szövegezését, a parlamenti bizottság tegnapi ülésén heves vitát idézett elő. A csehek szemrehányásaira Dipauli megjegyezte, hogy sem a szövegezésen, sem az indokolláson nem enged semmit se változtatni, mert a szövegezés a katolikus néppárt egyhangu határozata folytán történt, a párt pedig kevésbbé változtatna valamit az indítványon, mert azt úgy, a hogy van, kellett benyújtania ha annak nem akarta kitenni magát, hogy a választók egyszerűen elsöprik. Ez aztán igen heves vitát provokált. Dipaulinak szemére vetették, hogy annak idején az úgy nevezett vasgyűrűt és a koalíciót is ő ugratta szét s hogy mostani eljárása a jobboldal bomlását fogja maga után vonni.

Leghevesebben az ifju csehek s velük egyesült herczeg Schwarzenberg Frigyes támadta meg Dipaulit s a képviselőházban azonnal el volt terjedve a hir, hogy a jobboldalon szakadás fog beallani.

A többség meg van arról győződve, hogy Dipauli a kormánynak akart nehézségeket okozni s a kabinet rekonstrukcióját akarja kierőszakolni. Mindenekelőtt báró Gautsch közoktatásügyi minisztert akarják megbuktatni, mert ez ellenszegült annak, hogy az iskolák a felekezeti befolyás alá kerüljenek. Hir szerint Dipauli egyenesen megmondta Badeninek, hogy ejtse el Gautsch, de ő ezt visszautasította. Erre lett volna aztán felelet az indítvány.

Dipauli ma levelet intézett a N. Fr. Presséhez, melyben ezeket a híreket, főleg

tókat is irt alá, melyet a bankok mindenütt készségesen beváltak, mive tisztában voltak avval, hogyha más nem, de Reb Hertzka az alakt váltót biztosan kifizeti és ezt tudva sokan vissza is éltek az igénytelen, de nagy elméjű bölc sóságávalki bár zámosan megcsináltak is, azért a szükölködöt, hozzá folyamodót segély nélkül sohasem bocsátotta el. Ily pl. egy vagyonát elveszített ufjhehertói kereskedő hozzafolyamodott tanácsért, hogy nagy számu családjával ezután miként tengesse életét?

— Vegyél bicskát! mondta rövid gondolkodás után az öreg rabbi, ime itt van néhány forint.

A koldusbotra jutott, elkeseredett kereskedő pedig csak nézett az öreg papra, mert sehogy sem fért a fejébe, hogy házaló bicska kereskedésből mint lehetne Ujfehertón egy nagy családot esztendő száma kintartani?

— Azután pedig tartózkodj itt a lakásomon, mondá az öreg rabbi, aki látogatóinak, kik naponta százával fordultak hozzá el nem felejtette soha ajánlani a szegény bicskaárust, ki ily módon állandó, rend s kere-ethez jutott.

Maga azonban Reb Hertzka soha nem vett senkitől tanácsot pénzt. — Perselyek voltak szobájában felakasztva, melyre mindenikre felvult írva, hogy melyik milyen emberbaráti célra szolgál, ha a halás látogató e perselyekbe dobott pénzt, úgy is jó volt, ha nem, a tudós rabbi akkor is egyformán imádkozott az illetőért. És gyakorta megtörtént, hogy nemelyik hála látogatója okos és hasznos tanácsafért utólagosan 1000 frtot is küldött postán az öreg papnak, ki e tekintetben is annyira lelkiösmeretes volt, hogy a nagy pénzt

felváltotta, belátása szerint mindig azonnal szétesztotta perselyeibe.

Hozzá minden ceremónia nélkül bejuthatott az ember, ha keresztény, ha zsidó volt. S családi ügyekben, viszálykodásokban, perlekedésekben, sőt orvosi dolgokban is oly tanácsokat adott tudós könyveiből s tapasztalt langelméjével az öreg pap, mely mindig fején talála a szöveget s mely hűressége miatt grófok, főurak is felkeresték a tudós zsidó pap igénytelen szobáskáját, melynek összes butorzata nagy asztalból, néhány gyertyatartóból, könyvtartó állványból s az asztalon felnyitva szétrakott könyvekből, két székből s egy karosszékéből állott, a melyben az öreg pap már 22 év óta virrasztott, tanulmányozott át éjszakákat, mert ez idő alatt ágyba nem feküdt soha; hanem így imádkozott és tanult megszakítás nélkül, míg nem tudós könyvei mellett, öreg székében a halál angyala szelid szárnyecapásaival fejére ereszkedett. És hogy mennyire nem tartotta magát csodarabbinak, bizcnyáság e mellett az is, hogyha a rajongóbbak ádásaért esdekelték is, nem áldott meg soha senkit, mondván:

— Nem vagyok én Isten, majd fohászokodom érte!

A tudós rebenek legszentebb törekvése csak az volt, hogy embertársain segíthesen s azért vitatkozásba, politizálásba nem elegyedett senkivel, de a midőn a legutóbbi választások alkalmával a kálló kerületben Kossuth párti programmal az országgház kitűnő s fiatal tagja Mezősy Béla fellépett, az öreg tudós is kiadta a kerületbeli hitsorsosainak, hogy szavazatukat adják Mezőssy Bélára, mert a nagy Kossuth Lajos elveit követi s valja. Midőn pedig a felől kérdezősködtek fölöle több papok s

hitközségek, hogy milyen nyelven tartsák az egyházi szónoklatokat, mondá:

— Magyarul, hisz ez a magyar hazában kötelességetek!

E vallásos filozóf igénytelen megjelenésű volt Középtermetű, megörnyedt szikár emberke, kinek csak hatalmas, Deak Ferenczre emlékeztető nagy szemöldei s tisztán, szeliden ragyogó szemei árultak el a kopott kaftán alatt rejtőző nagy lelkét, tudományát s szívét, melynek egyedüli nemes törvénye az emberség szeretete, felölélése volt. Nagyon szegényes volt külsőre s mindig durva paraszt eszímákban járt. Magyar földön, Maria Pócsón született és soha semmi köze sem volt a csodarabbik ama sarletánszerű amitásaihoz, kik hókusz-pókuszokkal, különleges ruhákba kiöltözködve, sötét szobákban, felgyújtott gyertyák kísérteties fénye mellett hatnak varázslatos erővel az egygyűbb, a vadabb lelkekre, kik a fehérselyem kaftános s hipnotikus tüzes erővel ragogó fekete szemű, szoborkemény arczu csodarabihoz hordják, hordogtatják kábult méhekként kincseiket a haszonlesés telhetetlen perselyébe.

Reb Hertzkában, a kopott ruhás aszkéta zsidó papban a zsidóság egy kiváló hittudóst veszített s az emberség pedig egy nagy meleg szívet, ki fogékony volt minden nyomor iránt s hol segíteni lehetett, mindig szívesen segített. Ti pedig én véreim, kik közül sokan többé kevésbé idegenkedtek a zsidótól, ne rójátok fel neki hogy zsidónak született s úgy élt, mint keresztény ember is ritkán. És az edes magyar föld hadd adjon neki csendes nyugovó helyet a fehértói akáczoz temetőben, hol most zsidó emberek sírjaira hull, hullódgál a sárgult levél.

azokat, melyek Gautsch megbuktatására vonatkoznak, valótlannak mondja s tiltakozik az ellen, hogy indítványa egyszerű taktikai fogás akarna lenni.

A jobboldali pártok sajtója nem igyekszik tagadni, hogy a krízis tényleg fennáll, s a helyzetet valamennyien nagyon komolyan mondják. Az ifjú csehek lapja, a prágai »Politik« szerint a jobboldal szolidaritása veszélyeztetve van és pedig nem külső befolyások következtében, hanem ama disszonancia folytán, mely a katolikus néppárt és a többség többi pártja közt annyira kiéshedett hogy nagy körültekintésre és önmegtartózkodásra lesz szükség, hogy további együttelés lehetséges legyen. Az összes cseh lap kiemeli, hogy a parlamenti bizottságban figyelemztették Dipaulit a lépésének következményeire de Dipauli ezzel nem törődött.

„DEBRECZEN”

politikai napilap.

Köszönettel a múltért és bizalommal a jövőbe fordulunk az új évnegyed küszöbén a »Debreczen« olvasó közönségéhez.

Az a páratlan fölkarolás, a mely a »Debreczen« fokozatos fejlődését előmozdította, lényes, bizonyítéka annak, hogy Hajdúvármegye és Debreczen sz. kir. város közönsége méltányolni tudja a sajtó szolgálatait és különösen a »Debreczen«-t a mely mindig a függetlenségi és 48-as Kossuth-párt elveit hiven mondja ki véleményét, a vidék egyik legelső napilapjává emelte.

Az olvasóközönség elismerése buzdításul szolgál a »Debreczen«-nek; mert elvünk, hogy az olvasóközönségnek modern ujságot adjunk, a mely a mai igényeknek mindenben megfeleljen és a nemes versenyben fölélegessé tegye minden más fővárosi lapnak a járását.

Sok áldozatot hoztunk a »Debreczen« korszerű fejlődéséért; a mi olvasóközönségünk elismerése és támogatása volt érte a jutalmuk. Ez az elismerés és a vidéki sajtóban páratlanul álló fölkarolás buzdít bennünket, hogy a lap fejlesztésének munkálatában meg ne álljunk; hanem fokozott erővel, fokozott lelkesedéssel adjunk a mi olvasóközönségünk kezébe független, szókimondó ujságot.

A helyi események körülményes, lelkiismeretes és vonzó földolgozásán kívül az országos eseményekre is nagy súlyt fektetünk és nem sajnálunk áldozatot, hogy országgyűlési tudósításainkkal, kimerítő távirati híreinkkel, minden más lapot megelőzve, gyorsan szolgáljuk a mi közönségünket.

Bizalommal hívjuk föl tehát a mi olvasóközönségünket a »Debreczen« megrendelésére.

A »Debreczen« szerkesztősége.

Az októberrel bekövetkező új évnegyed küszöbén új előfizetést nyitottunk a »Debreczen«-re s kérjük mindazon t. előfizetőinket, kiknek előfizetése a hó végén lejárt, hogy azt idejekorán megújítani sziveskedjenek, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék s egyszersmind tisztelettel kérjük lapunk t. barátait a »Debreczen« szives terjesztésére.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	— — —	10 frt — kr.
Fél évre	— — —	5 frt — »
Negyed évre	— — —	2 . 50 »
Egy óra	— — —	1 . — »

Mutatványszámokat levelezőlapon nyilvánított óhajra 8 napig ingyen és bérmentve küldünk bárkinek.

A »Debreczen« szerkesztősége és kiadóhivatala Debreczenben, Főtér, a fő postával szemben van, a hova a lap szellemi részét illető közlemények, továbbá hirdetések és előfizetési pénzek küldendők.

A „DEBRECZEN”

kiadóhivatala.

Színház.

A kisasszony feleségem. Lecoquanak ez a nálunk 16 év óta nem adott kedves operettje került tegnap este színre csekély számu közönség előtt jó előadásban. Marjolaine szerepét F. Kállay Lujza adta s szaporította vele színpadunkon elért nagy sikerei számát. A bájos zenének s az ügyes mérsékelt minden részletét kifejezésre juttatta éneke s játéka egyaránt. Frikelt Karacs Imre adta, először mutatkozván le mint szerződött tag. Hangja tisztán cseng s biztosan rendelkezik oda, játéka pedig minden tekintetben kifogástalan volt. Palamed szerepében Sziklai Mókai ki nem fogott a kis közönség a kacagásból. Hannibalt Bekessy adta, szép énekével nagy hatást érve el, míg Avélin szerepében Serfőzy Zsuzsi bizonyos bátorlanságot árult el, a mely — hisszük — nem fog nála állandó maradni; tőle többet várunk. A karok tegnap este mintha gyengébbeknek tündek volna fel a tavalyinál, meg kell azonban emlékeznünk a táncosnőkről, kik a harmadik felvonás elején egy betétként előadott táncban mutatkoztak be. Mindkettő, de különösen az egyik határozott nyereség társulatunkra. Gracziózus mozdulataik mentek voltak minden hatásadásattól, csakis művészetükkel kívántak hatni s ez sikerült is nekik. Regen láttunk vidéken ily precíz s a mellett diszkrét táncot.

Fejő.

Ujdonságok.

* Tífusz járvány? Szomorú hírről értesülünk a mai délelőtti folyamán. A napok óta tartó esős időjárás meghozta már az első eredményt: Terjed a tífusz. A III. kerületben mind több és több esetről kap hirt a hatóság, úgy hogy komolyan lehet félni a betegség járványára s a fellépéséről. Ennek megállítására minden eszközzel törekszik ugyan a hatóság is, de természetesen, hogy a közönségnek is minden tőle telhetőt meg kell tenni arra, hogy városunk a fenyegető járványtól megmeneküljön. Óvakodjék mindenkülkül különösen óvja gyermekeit a meghűléstől, mert ez által igen könnyen beleveszi magát a testbe a fertőzés. A hatóság már intézkedett is a t. főorvos jelentése alapján az iránt,

hogy a cser-utcai népiskola a jövő héttől kezdve a szünidő végeztévei is zárva maradjon. Óvatosság, rend, tisztaság s gyors orvosi segély, — ezek azok, amelyekkel a közönség, a baj terjedésének megállítására saját érdekében közreműködhetik.

* Helfy Ignácról A nagy beteg állapota mind világosabba fordult. Ugyszólván egésznap ezméletlenül fekszik ágyában s öntudata csak rövid időkre tér vissza. Ilyenkor a régmúlt időről s életének viszonyosságairól beszél a körülötte állókkal. Tudatában van állapota súlyos voltának, a betegágyán szerdán megható jelenet folyt le. A nagybeteg Helfy Ignác betegsége előtt ugyanis Kossuth Lajos iratainak új kötetének rendezésével foglalkozott. A nagy hontalan őt bízta vala meg a feladattal, mint azt, ki az előbb megjelent köteteket is rendezte sajtó alá. Helfy most Kossuth Ferenczet kérte fel a nagy munka folytatására, ki e feladatot kegyeletteljesen el is vállalta. Megható volt Helfy nyilatkozata, melyet ez alkalommal tett. Az érdemes hazafi kételkedve felgyógyulásában csak azt fájtalna, ha végzte hátráltatná abban, hogy Kossuth Lajos megbízásának eleget tehesse. »Gyarló ember voltam, de a hazám híven szerettem s a függetlenségi elveket hűségesen szolgáltam; azt a csapást nem érdemeltem meg, hogy életem legnagyobb feladatát ne teljesíthesem és Kossuth Lajos megbízásának eleget ne tehessek. Elismerem azt a bűnömöt, hogy talán a sir szélén zugalódom s csak azért zugalódom.« E szavakat kifejtve Helfy ismét magánkiüüll állapotban hanyatlott vissza párnáira s Kossuth Ferencz és a Helfy család tagjai meghatva, némán álltak az ősz bajnok betegágya körül.

* A senki fia. A napokban egy ágról szakadt szegény tót fia került Debreczenbe azon a többé már nem safcatlan uton Nagyváradra a melyet tolonczolásnak nevez a hivatalos rendőri stílus. Addig is, míg illetőségi helyére valami módon kisüthetnek, a II. ker. kapitányság vette gondozásá alá Szvatópluk ivadékát. Nagyon miserábilis állapotban volt az istenadta, ruhája hol akadt, hol nem a testen, a haja köcsös, maga mosdatlan, elvadult és buta; a ki nem emlékezik semmire. Nem tudták belőle kivenni semmiféle nyelven, ki volt az anyja, avagy az apja s melyik részen az országnak latta meg napvilágot úgy körülbelül 8-10 évvel ezelőt. A szegényalap azonban szegényes Debreczenben nagyon s nem igen juthat belőls idegene illetőségi nyomaveszett származásu gyermekek felségelésére. Akadt azonban egy uemesszivű emberbarát, aki ellátta ruhával s tudtára adta a kapitányságnak hogy ha baja volna az ellátásával, avagy ki nem tudónék a származása: ő nem fog a fiuról meg. Azt megtöltötte ugyan, hogy nyilvánosságra hozzák a nevet, de azt viszont mi tartjuk kötelességünknek; hogy kiirjuk tettét példat adván a közönségnek, miként kell gyakorolni az isteni parancsot: »Ne tudja a te balkezed mit cselekszik a jobb».

* A szatmárnómeti év ref főgimnázium fentartótestülete f. évi október 12-én kedden déli 11 órakor a szatmári év ref egyház tanácstermében (lőzsin. épület, I. emelet.) rendkívüli közgyűlést tart. Tártyak: 1) Az 1896-7 évi megvizsgált intézeti számadások betérjesztése. 2) Intézkedés az építkezésre és beruházásra fordítandó államségely felvételének módozatairól.

* A cs. és kir. közshadseregbeli katonák szemléje a következő sorrendben lesz megtartva: f. évi okt. hó 12-én az 1887 1888 és 1889 évben a cs. és kir. 39-ik gyalogezredhez besorozott tartalékos és póttartalékosok. okt. 13-án az 1891 1892 1893 1894 1895 és 1896 évben a cs. és kir. 39 ik gyalog ezredhez besorozott tartalékos és póttartalékosok s végre: okt. 14-én az 1887 1888 1889 1890 1891 1892 1893 1894 1895 és 1896 évben más csapatokhoz besorozott tart. katonák, u. m. huszár, szekeresz, tüzér, utász stb. tartoznak az ellenőrzési szemlén megjelenni. A városi tanács katonai és illetőségi ügyosztálya figyelemzti az illető szemléköttelek katonákat, hogy fentjelzett napokon min-

denkor reggel 8 órakor a Pavilon laktanyába, annyival is inkább pontosan jelenjenek meg, mert aki ezen jelentkezéseket elmulasztja, a fenálló törvények értelmében szigorúan fog megbüntettetni.

* **A lil-ik ker. rendőrorvosi állás.** Uj h á z f y Károly elhalálozásával megüresedett lil-ik kerületi rendőrorvosi állás betöltése ügyében az egészségügyi bizottság már megtartotta ülését s a két pályázó dr. V a r g a Emil tb. herületi orvos és dr. S z a l a y Bé a közül az előbbi ajánlotta kinevezésre gróf D é g e n f e l d József főispánnak, mivel dr. S z a l a y Bé la még az ideig nem tudta bemutatni tisztí orvosi minőségét. A kinevezés, mint értesülünk, már meg is történt.

* **Érdekes párbaj történt a napokban** — mint tudósítók jelenti — Karánsebesen, melynek hőse az igazságszolgáltatásnak: az ottani törvényszéknek két embere H o f f e r Lajos aljegyző és G r u b e r Géza albiró, ki az előtt a n.-váradi táblán volt jegyző. A párbaj a legszigorubb feltételek között folyt le huszonöt lépés távolság, öt-öt lépés advance készreri golyóváltás. Hoffe r k é t s z e r l ő t t mig Gruber nem használta fegyverét, bár megtette az advanceot, A felek nem békültek ki.

* **A Zion debreczeni betegs. egyesület** okt. hó 9-én este 8 órakor saját helyiségében: főpiacz 1903 földszint választmányi ülést tart, melyen az alapszabály folytatolagos tárgyalása lesz napirenden.

* **Nagyban állott álmalopás.** Egy idő óta a m. államvasúti üzem raktárából az ott levő nagymennyiségű alma készletet erősen dezsmálják. Boczán Elemér álmásfőnök maga állott lesbe es tegnap rajta is érte a tolvajt Marzítay András homokkertesoron lakó munkáskan, a mint 131 db almát elczipelt. — Feljelentésére Boda Bálint rendőrsparancsnok a tolvaj lakásán házkutatást tartott, ahol kosarakban és zsákokban összesen 90 kiló almát találtak, amelyek mind a vasúti állomásról lopottak el. A tolvajt aki 54 éves feleséges ember s 6 gyermek atyja, letartóztatták s tegnap este az ipse bevalotta tettét s ma már átkisérték az ügyészhez.

* **Szüret Ermhályfalván.** Az ermhályfalvai községi képviselőtestület az idei szüret megtartását a különböző nevű homoki szőlős kertekben f. hó 11, 12 13 és 15-ikére határozta, mely napokon a vidéki vendéglősök, valamint a borkereskedők is szükségleteiket kielégíthetik. A must minőségileg különösen a megpermetezett szőlőkben, — j ó n a k í g é r k e z i k .

* **Hamis pénzesináló.** Jó fogást csinált a debreczeni rendőrség egyik ügyes közege, Bőszörményi István 67 ik számú rendőr. Avastnál volt szolgálatban a mikor megszólítja egy Bém Lajos nevű hajduböszörményi gépész, hogy fontos beszélővalója volna vele mert neki szükség van egy rendőrrre, akit ha halgatni tud, örök életre boldogíthatna. A rendőr előtt nagyon gyanusnak tűnt fel a »boldoggá tevés» és ezért folyton maga mellett tartotta a gépészt, sőt hogy valamiképen el ne párologjon, meghívta magához ebédre is a hol majd bővebben megbeszélhetik a dolgot. A gépész beugrott és mikor a rendőr szolgálati ideje letelt együtt jöttek be a városba a kis vonaton. Mikor a kalauz jött menetidjakeret, Bém két husz filléres pénzdarábot nyomott a rendőr kezébe, hogy váltson jegyet. »Majd meglátja — sugta eközben — hogy nincs az államnak az a kalauza, aki ezt a pénzt meg tudja különböztetni a töltőtől.» A rendőr azonban vonakodott a hamis pénzt a kalauznak odaadni, mire Bém maga fizetett a kalauznak, valószínűleg szintén hamis pénzzel. A rendőr lakására érve Bém előadta, hogy ő hamis pénzek gyártása és terjesztésnek jövedelmező vállalatára adta magát és a husz (20) filléreseket már egész ügyesen el tudja készíteni. Bőszörményiek azt az ajánlatot tette, hogy segítsen neki a gyártandó pénzeket tudadni. A rendőr erre a bukás szándéku vendézet letartóztatta és kényszerítte a főkapitánysághoz, hol átadta a két, ügyetlen 20 filléres utánzatot. A rendőrségnél azonnal a gépészt, ki nekünk tagadott mindent. Több hamis pénzt

nem találtak nálla mindannak daczára a nyomozásra minden irányban folytatják s táviratilag keresték meg a hajduböszörményi rendőrséget, hogy az itt fogvatartott Bém lakásán azzonnal házkutatást tartson.

* **Epreskerti mulatság.** A Szent-Anna-utczavégén levő u. n. epreskerti kocsmá előtt tegnap este jayvezékelést hallott a közel álló rendőr, oda sietett tehát s egy szegényes öltözötű alakot látott a földön, kérdésére a szerencsétlen elmondta, hogy B i r ó Jánosnak hívják, a foglalkozása napszámos s nyugodtan pihent a kocsmá előtt, mikor odabenn egy N a g y László nevű foglalkozás nélküli napszámos részeg állapotban garázdálkodni kezdett s egy asszonyt és egy férfit összevert. Mikor pedig a kocsmában már nem akadt emberre, kijött az utczá s a nyugodtan pihető B i r ó ra rohant, akit véresre is vert, mire a rendőr odaért. Nagy Lászlót kijózanodás végett a hűvöstre jutatták.

* **A magyar sakkhős** C h a r o u s s e k Rudolf, ki, a Berlinben megtartott nagy nemzetközi sakkversenyben a világ legjobb s leghíresebb játszóit megverte, jelenleg mindössze is 23 éves fiatal ember, született Kassán 1874-ben. Győzelme természetesen óriási feltűnést keltett. Nálunk Magyarországon, ahol a sakkjáték még ugyszólván gyermekkorát éri, talán nem fog oly szenzációt okozni Charoussék győzeime, mint a kontinens többi nagy országaiban, küönösen pedig Német és Angolországban, a honnan a világlapok külön tudósítókát is küldtek a sakkversenyre s a hol mindennap hasábotak irtak a lejátszott partiekról s ezekre fogadtak a nyertesekre. Hogy többet ne említsünk, például a New-Yorkban megjelenő W o r l d naponkint kábeltáviratot menesztett a játszmákról, Igen érdekes főlemlíteni, hogy Charoussék büszke arra, hogy magyar és mindkassainak valja magát, sohasem mulasztván el megjegyezni, hogy Kassán a Schalkház kávéházban tanult meg igazan sakkozni. A győztes különben, mint értesülünk, rövid időre Kassára megy, a mely alkalommal nagy ovációval készülnek őt fogadni.

Táviratok.

Fiume.

Budapest, okt. 6 (A »Debr.« ered. táv). A képviselőház kérvényi bizottsága ma d. u. fel hét órakor tárgyalja a kérvények hatodik sorjegyzékét, melyben benne foglaltatik a f i u m e i v a r o s i k é p v e l e l t e s t e l e t i s m e r e t e s k é r v e n y e i s . Ertesülésünk szerint még nem egészen bizonyos, vajjon ez a kérvény ma tárgyalatuk-e mert az igazságügyminiszterrel fűg, hogy kivan-e az egybehivandó anket előtt érdemleg nyilatkozni, mert az kétségtelen hogy a kérvény tárgyalása alkalmával a képviselőház plenumában az egész fiumei kérdés fel fog vettetni. O r s v i n a c Lajos fiumei városi képviselő a B i l a n c i a k a tegnap I l l n o s t r o p r o v i s o r i o czimvel cikket irt. melyben beigazolvva az általunk kezdettől fogva elfoglalt álláspontet — a p r o v i z o r i u m megszüntetését és Fiume közjogi helyzetének törvény útján való szabályozását kivanja. A Fiume ügyében már kétszer elhalasztott anketet Bánffynál, különben októberben okvetlenül megtartják. Tárgyalni fogják az egy addig mint a jövőben alkotandó magyar törvények Fiumében leendő behozatalának módját.

Az iparvédelmi kongresszus tagjai Budapestén.

Bpest, okt. 8. A Debreczen er. táv. Az ipari jogok zédelmere alakult nemzetközi szövetség, mely a napokban Bécsben congresszust tartott, alig fejezte ki azon kívánságát, hogy addig is, míg egyik évben Magyarországon tarthatja meg congresszusát, Budapestet testületileg megtekinteni óhajtja, Daniel Ernő keresk. miniszter a legnagyobb készséggel rendelkezésére bocsátott egy külön vonatot, úgy hogy a szövetség tagjai ma d. u. 1 órajor

a nyugati pályaudvaron Bpestre érkeztek. A bpesti szövetségi bizottság szombaton tiszteltükre d'szebédet ad, melyen a keresk. miniszter és Vörös államtitkár is résztvesznek.

A szövetségnek tagjai a világ legelőkelőbb gyárosai, írói, nemzetgazdászai, mérnökei stb. A kirándulók közt vannak: Pomillet, Maillar, Darras, Alasd párisi hírneves ügyvédek, Pelet turini kormánytanácsos, Angliából I s c l i r i ügyvéd, Németországból Maritius dr. igazgató, Rhenius a német szabadalmi hivatal főnöke, Schütz a Krupp Grison mügazgatója, Osterrieth dr. Svájczból Freggodet, Imer Schneider, Ausztriából Exner udv. tanácsos, M e r e s c h a bécsi kanara titkára, Olaszországból Bosio, Amer turini egyetemi tanár

A szövetség célját a következőképen ismertettük: A mindinkább sűrűbbé váló nemzetközi forgalom indokoltá teszi, hogy az ipari jogok (találmányok, védjegyek, minták, czéggjelzők stb) lehetőleg hasonló jogelveken alapuló védeleemen részesüljenek az egyes államokban. Ugyancsak erős jogvédelmet követel, a tisztességtelen verseny (concurrence déloyale) ellenében. E célból a nyert tapasztalatok alapján előkészíti azon irányelveket, melyek a mondott czel előérére vezetnek, minden államban propagandá btzottságot létesít és így előkészíti azt, hogy az államok a Párisban 1883-ban keletkezett Unioha lépjenek, mely az ipari jogok nemzetközi védelmét biztosítja. Tudvalevőleg számos európai, valamint tengeren túli állam Párisban 1883-ban egy Uniot és itt egy nemzetközi conventiót létesített. (Union pour la protection de la propriété industrielle.) Ezen conventió értelméből az Uniohoz csatlakozó államok a csatlakozó államok területén az illető államok hozzátartozóinak védelmet biztosítanak a találmányra, mintára a czégre stbre néve.

Ezen konvenczió bővebb körülírást nyert Madridban hol a csatlakozott államok kiküldöttéi 1890-ben még két fontos irányban fejlesztették ki az ipari jogok védelmét, nevezetesen az áruk származásának hamis megjelölése ellenében intézkedéseket létesítettek, továbbá Bernben egy nemzetközi iroda felállítása által módot nyújtottak arra, hogy találmányi védjegy, miuta oltalom és egy ugyanazon időben az összes csatlakozott államok teüületéu megszerezhető legyen, tehát az igazságnak megbecsülhetetlen kezelési könnyebbséget biztosítottak. Ezen államok a nemzetközi ipari forgalom hathatós fejlesztése s a jogelvek megbeszélése végett időnkint conferentiára jönnek össze. Ezen conferentia tanácskozásait a szövetség is időnkénti congressusok tvrtása által m o z d i t j a e l ő . Az Uniohoz a többé? közt még nem csatlakoztak: Németország, Irország, Ausztria és Magyarország, ee az iparos világ mindenütt nagyszabású mozgalmat indított meg, hogy ezen államok kgrmányai igyekezzenek az Uniohoz való csatlakozást létesíteni. Nálunk Daniel báró kereskedelemügyi miniszter már korábban megtette e czélból az első intézkedéseket s hihető, hogy a magyar törvényhozó az Uniohoz való csatlakozást törvényileg szentesíteni fogja, mert az Unio által érhető el azt is, hogy hírneves borvidékeink a külföldön hamis jelzések által nem fognak karosítottatni.

A szövetség leránduló tagjait a budapesti kereskedelmi és iparkamara az orsz. iparegyezület és a többi kereskedelmi tesületek fogják fogadni.

A ferenczrendiek egyesítése.

Budapest, okt. 8. (A »Debr.« ered. táv) R ó m a b ó l jelentik, hogy a pápa az eddig több részre szakadva működő ferenczrendi s z e r z e t e s e k e t O r d o m i n o r u m F r a t r u m név alatt egyesítette. A Ferenczrendiek most érdeklődéssel várják, életbeléptetik-e a szigorubb szerzetesi életre tervezett reformokat, amelyek a magyarországi barátok autonomiáját s egész eddigi életmódját meg akarják változtatni.

Debreczeni séták.

Figyelmeztetés azok részére, a kiket megillet.
Debreczen, okt. 7.

II.

Debreczen szab. kir. város valamelyik bölcs főmérnökének (ilyen sok volt már Debreczenben) egyszer az a jó gondolata támadt, hogy úgy a főutczák mint az élénkebb mellék utczák szeker közlekedési útját makadám mal látja el. Nem is volt olyan rossz. A tanyáról bejövő gazdák az uton szekerükre ragadt sarát azon verték le, port sem csinált, nagy lármát sem okozott, csak az volt a baj, hogy nem tartott örökké. Az idő vasfoga belefogott. Mélyedések támadtak, melyeket az aldasos eső, zápor, mely városunk legjobb szemét tisztítója meg is nagyított. A dicső természet láthatólag kimutatta, hogy hova kell most tört kavicsot rakni.

Igen ám de tört kavics vagy aprózott cyclops kő városunk egyetlen egy makadámizott utcáján sincs gulakba rakva, miből teljesíték akkor az utca seprők, kiknek esős időben semmi dolguk sincs az üregek betöltését. Aztán meg azokat az aprózott köveket még hengerezni is kellene (az utca seprő egy tönkövel nem tehetné meg) pedig olyan csekélységhez a mérnöki hivatal nem küldi ki a nagy vas hengert, inkább hadd azzék, a fuvarbér pedig marad a város javára, mely be is hoz egy pár forintot, — de százakat visz el az által, hogy utjaink rossz karban vannak tartva és majd igen nagy reparáció lesz szükséges, vagy egészen új utat kell csinálni vagy gránit kövekből vagy aszfaltból.

A magas kereskedelmi ministerium úgy a hatóságok, mint egyesek figyelmébe ajánlotta a magyar aszfalt társaságot, mely ugy minőség mint jutányosság tekintetében bár mely külföldi gyárral ki állja a versenyt.

Nem tudom ki volt akkor a szépítészeti bizottságban (van még ilyen most is Debreczenben?) a ki mintegy 20 év előtt felemelte szavát és kimondta, hogy a piac mindkét oldalán levő járdáját aszfalttal kell ellátni. Az idegenek a kik ide tévednek bámulják, de mi a kik husz éve rajta járunk, nekünk fel sem tűnik. De bezzeg érezték a Miklós és Kádas utczai házbirtokosok, — akik csaknem saját költségükön készítettnek aszfalt járdát. Hogy miért nem csináltattak olyan műkövekből összetakolt összeropedezett járdát, mint Bathányi utczán van, annak a mérnöki hivatal a megmondhatója.

A Hatvan utca elején a próba aszfaltozás kitűnően sikerült. Ugy a kocsis mint a kocsiiban ülő öfömmel veszi tudomásul, hogy egy hosszú perczig kellemes talajon utazott. Van-e ezalba véve a mérnöki hivatal által nehány vagy valamelyik utcának az aszfaltrozása?

Nem hiszem. Tudtommal a jelenlegi főmérnök sem a makadámnak, sem az aszfaltnak nem barátja, hanem többszöri kijelentése szerint a város főutczáit gránit kövekkel, szép négyszögletű gránit kövekkel kellene kirakni, a mely köveknek 6 oldalaléven, még ötször meg lehet fordítani.

Ilyen gránit kövekkel van kirakva főutczánk a nagy templomtól (azaz még Péterfiaba is bnyuk) egészen az indóházig (recte pályaudvar) Kossuth utca eleje és Széchenyi utca.

Sokat jártam külföldön, de ilyen nagy utca ten mindig láttam egy két vászonzsákkal terdet bekötött munkást guggolni a kik a nehéz tarszekerek által félre libbentett köveket helyre igazították. — Nalunk elég ha egy hónapban egyszer néznek utána ezen drá a utnak melynek minden darab kőve 34—36 krajczárba került, — ide nem számítva a lerakást.

Az idei kevés építkezések folytán a kü-

* De még mennyire van! Nem látja szerző a nyomait a városban? A mult hetekben is csinált egy szabályzatot!

lönben rabló gránit-bányász hadnak nem volt elég munkája A természeti adományt azonban fejtette a hegyekből és hogy munkásainak dolgot adjon gránit kövezetbe való darabokat készítettet.

Most aztán hatalmas készletük van. Adnák már a koczka köveket 24—26 krajczárért loco Debreczen (Plane ha községi burkolásra kell a kő, a M. A. V. csak fele vitelbért számít) Vajjon felhasználta-e ez a olcsó árakat sz. kir. Debreczen városa, illetve annak főmérnöki hivatala, ha már csakugyan koczka kövekkel akarja Debreczen város főutczáit kikövezni. Vettek-e ilyen olcsó köveket, avagy kötötték-e olcsó áron későbbi szállításra? Fogadom, hogy nem, sőt arra is fogadni mernék, hogy nincs még reparálásra való koczka kövük sem készletben, de van 6 millió téglájuk.

TÖRVÉNYSZEK.

Milíomos a vádlottak padján.

— Budapesti levél. —

okt. 8.

A budapesti büntető törvényszék szenzációs bűnügyben kezdte meg ma d. e. a végtagyalást. A vádlott Grósz Antal, kit a Lipótváros röviden a monoki földesúr-nak nevez. Duszgazdag ember, aki a legnagyobb fényűzést folytatta és a főváros és a vidék legelőkelőbb társaságainak kedves alakja Kiterjedt előkelő családja van. Egyik leányát dr. Nagy Sándor kormánypárti képviselő, a másikat Ehrlich Mózes duszgazdag földbirtokos bírja feleségül. Növeli az eset szenzációját, hogy a legutóbbi kapzsóság és jogtalan anyagi előnyök után való hajszá képezi a vád alapját. Nem kisebb dologról van szó, mint arról, hogy a milíomos Grósz Antal egy igénytelen ügynökkel folytatott páreben 8000 forintot hamis esküvel elcsúszott. Egy Neumann David nevű ügynöke volt, akinek 8000 forintot ígért, ha az Erdődy-féle birtokot neki megszerzi. Az ügynök létrehozta az ügyletet, midőn azonban provizióját követelte, a monoki földesur letagadta az egyeszed lőtezését és egy krajczárt sem fizetett. Pörre került a dolog és Grósz Antal ajkáról elhangzott a szentség erejével bíró eskü: »Esküszöm az élő Istenre . . . stb., hogy Neumann Davidnak proviziót nem ígertem». Most pedig tanuk, levelek, okiratok vannak, melyekből az tűnik ki hogy a midőn Grósz Antal az élő Istenre esküdt, tudva hamis esküt tett. Így mondja legalább a budapesti büntető törvényszék vádhatározata, amelyet kiméletlen indokolásával együtt jóvohagyott a budapesti kir. ítéltábla is.

Az egész ügyet a budapesti kir. büntető törvényszék 1896 november 13-iki ülésében 67-349/96 sz. a vádhatározata ismerteti a legjobban. A vádhatározat a Grósz Antalra vonatkozó része szóról szóra így hangzik: **Ö felsége a király nevében!** A budapesti kir. büntető törvényszék a kir. ügyesség részéről a btkv. 219 §-aba ütköző hamis eskü büntetével vádolt Grósz Antal és Neumann Herman bűnügyében 1894 nov. 13-án tartott zárt ülésében a következőként határozott:

I. Grósz Antal ir. i-olvasni tudó, vagyonos, 54 éves, büntetlen budapesti illetőségű földbirtokos;

II. Neumann Herman 46 éves budapesti ügynök, büntetlen előéletű, ir. i-olvasni tudó, vagyontalan a btkv. 219 §-aba ütköző hamis eskü büntetése miatt vád alá helyeztetnek.

Az indokolásnak Grósz Antalra vonatkozó része a következő:

A vizsgálat adatai szerint a tényállás ez, hogy midőn Feszt Lajos mint Erdődy György megbizottja a grófnak tiszta-lucz birtokát 1888-ban haszonbérbe adni kívánta és ezen czélból felhatalmazta Neumann David ügynököt a mo-tani panaszost, hogy haszonbérlet szerzeszen Neumann David Herman testvére által neki bemutatott Grósz Antal elvezette Feszt Lajoshoz kivel Grósz és

annak üzlettársa Schwartz Bertalan a haszonbérleti szerződést 1889. márczius 25-én meg is kötötték.

Az ös-zes érdekeltek vallomási s maga Neumann Herman beismerése szerint is, Neumann Herman egész közreműködés csak az volt, Neumann Davidot, ki haszonbérlet keresett és Grósz Antalt, ki a bérlet iránt érdeklődött, egymással megismertesse; ellenben mindnyájan és maga Neumann Herman is így látták a dolgot, hogy az üzlet a Neumann David kezében van, csak ő hozhatja azt létre.

Már ezen általános helyzete az esetnek érthetővé és valószínűvé teszi Neumann Davidnak azt az előadását, hogy habár ő első sorban Feszt Lajosnak volt az ügynöke, a kitől proviziót is kapott, mégis Grósz Antal, felismerve, hogy nem Neumann Hermantól, hanem Neumann D. től függ az egész, utóbbinak azt az ígéretet tette, — hogy ha alétrehozza az ügyletet, tőle 1 százalékpoviziót kap.

Ennek daczára Grósz Antal a Neumann David ellens indított polgári pörben fidesküdt tette, hogy Neumann Davidot az ügylet közvetítésével meg nem bizta és hogy az 1% megfizetésére magát nem kötelezte. Ez az eskü azonban hamis.

Ez hogy hamis, azt a következő tények bizonyítják:

1. Neumann David vallomása.

2. Weisz József tanuság vallomása, hogy ő jelen volt es hallotta, a midőn Grósz a »Magyar Király» szállodában Neumannnak a provizióra nézve kötelező ígéretet tett.

3. Grósz Antal által is elismert a a ténny, hogy a polgári pör megindítása előtt 2000 forintban ki akart egyezni, a mi érthetetlen lenne az esetben, ha ő tényleg semmivel sem tartozott volna.

4. Lényeges indirekt bizonyíték Neumann Hermannak a feljelentéshez csatolt levele is, a melyben bizonyítja, hogy ő 500 forintot kapott panaszostól és hogy Neumann H. arra kötelezte magát, hogyha majd Grósz Antal megfizeti a panaszosnak a proviziót, a két testvér közii elszámolásnál az 500 forint Neumann H. terhére levonassék.

Jogos tehát a vád, hogy Grósz Antal hamis esküt kötött.

A vádhatározat indoklása ezután Neumann Hermannal foglalkozik. Ő ugyanis a per folyamán esküt tett arra, hogy neki is ígért Grósz 2000 forintot. A vádhatározat indoklása szerint ez az eskü is hamis és azért a trvszek az ügyes indítványja ellenében, amely hamis tanuzásra szól, Neumannhamis eskü miatt vád alá helyezte.

A kir. ítéltábla 1897. január 27-én 9449/97. sz. a. a kir. trvszek határozatát Grósz Antalra nézve helyben hagyta, Neumann Hermanra pedig az egész eljárást megsemmisítette. Az indokolás lenyege a következő:

Grósz Antal vád alá helyezése főleg azért hagyatott helyben, mert a Grósz Antal által letett főskünek hamis voltát alakilag kifogastalan tanu egyenesen bizonyítja. Az mellékes, amit Grósz a felebbezésben állít hogy Neumann D. szerepe a közvetítésnél alárendelt szerepet játszott. Grósz arra tett esküt, hogy Neumann D. egyáltalán nem közvetített, ez pedig az igazsággal ellentétben látszik lenni.

Neumannra nézve az eljárást a kir. tábla azért semmisítette meg, mert az ügy vele szemben már elévült.

A kir. büntető törvényszék tanácsának, a mely az ügyet tegnapi tárgyalta dr. H. a utp. t. Albert törvényszéki bíró az elnöke. Előadó bíró: H. a l. s. y. Jenő törvényszéki bíró; szavazó: dr. Schmidt Gyula albiró. Jegyző: dr. Salzer Aladár. A közvédat dr. Sánta Elemér kir. alügyész, a magán, vádlót (Neumann David) Póliónyi Géza

orsz. képviselő képviseli. Grös Antal dr. Nagy Dezső ügyvéd védi.

A tárgyalás, amely iránt mindenféle óriási érdeklődés nyilvánult, a III. számú tanácssteremben tartatott meg, azonban eredményre nem vezetett, mivel W e i s z Lajos meg nem jelenése miatt elnapolták.

KÖZGAZDASÁG

A kereskedelmi és iparkamara közleményei.

A m. kir. szabadalmi hivatal a következő szabadalmak leírását küldte be:

Folytonos üzemű acetylen-gáz fejlesztő készülék. Hygienikus vánkoss. Készülék szeméttartó edényeknek szemetes kocskban való pornektüli kiürítésére. Szemét égető kocsi. Utcai szemét sópró és szállító gép. Hygienikus nem robbanó sárga és vörös phosphortól ment gyufa. Záró szerkezet tizedes mérlekek számára. Készülék folyékony acetylennek világítási és egyéb ezélokra való összegyűjtésére. Ujtások a kanadai és vízóblítással működő furó berendezéseknél. Javitások öntöttvas takaréktűzhely lemezeken és kereteken. Egyetemes körkemenyze és eljárás frissen sajtolt tégla és egyéb anyagok szárítására és égetésére. — Szállítható sütőkemence. Új ismétlő löfegyver. Nyomató telegráf. Acetylenlámpa. Több részből álló rugós derékalj. Berendezés együttes kerékpárnak kétülésesre való átalakítására. Vizi veloczipéd. Eljárás a termést gyarapító talaj baktériumok tömeges előállítására és konzerválására, valamint a magvetésre szánt termőföldnek ezen baktériumokkal való oltására. Ujtások vetőgépeken. Vasuti kocsi kapcsolás. Mindazok, akik a szabadalmak leírása és rajzai iránt érdeklődnek azokat hivatalos helyiségünkben megtekinthetik.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur tudatja, hogy a francia országba bevitt külföldi búzának az őrlési forgalomban való időleges vámmentes kezelése tárgyában a következők rendeltettek:

1. Az őrlésre szánt külföldi buza a gabona bevételek megnyitott bármely vámhivatalnál hozható be.

2. Búzáknak időleges vámmentes behozását csak molnárok kérelmezhetik.

A beosztás, mely kimutatja, hogy 100 kilogramm behozott búzából mennyi lisztnek és korpának kell kiviteltől továbbá a többi feltételek hivatalos helyiségünkben megtekinthetők.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur tudatja, hogy a tuniszi kormány rendeleti szerinti a szerződéses viszonyban álló államokból eredő aruknak a Tunisba való bevitelnél származási bizonyítvánnyal kell ellátva lenniük, mely bizonyítvánnyal az illető külalamban székelt francia konzulátus által kell laltamoztatni.

A budapesti államvasuti gép gyári igazgatósága a jövő évi nyersvas szükségletével, u: m:

a budapesti gépgyár részére, 25,000 m.m. szürkenyerves 5000 » » sötét szürkenyerves a diósgyőri vas és acélgépgyár részére 6000 m.m. szürkenyerves 6000 » » sötét szürkenyerves biztosítása céljából f. hó 27 iki lejtással nyilvános árlejtést tart, melyre a feltételek a m. kir. államvasutak gépgyára B 4 szakosztályában (kőbányai ut) megtekinthetők.

A szlatinai főbányahivatal részére az 1898 évre szükségletű tölgyépületfa, bükk és fenyő deszka, kovács bükkfaszén szállításának biztosítása tekintetéből f. hó 21-én nyilvános árlejtést tartatik.

A m. kir. államvasutak gépgyára és a diósgyőri m. kir. kas és acélgépgyár igazgatósága az 1898 évi kénő és égő anyag szükségletének biztosítása céljából f. hó 28 iki lejtással nyilvános pályázatot nyit, melyre a feltételek hivatalos helyiségünkben megtekinthetők.

A kassai m. kir. III-ik honvédkerületi parancsnokság közhírré teszi, miszerint az alább megnevezett állomásokon elhelyezett honvédszapatok élelmi szükségletének beszerzése céljából a következő napokon tartatnak meg a tárgyalások: Sátor, Ujhelyen október 12-én Nagy-Károlyban és Kassán október hó 18-án.

A nyiregyházi cs. és kir. katonai élelmezési raktára tudatja, hogy a Kassán f. é szeptember hó 30-án a csapatok élelmezésére vonatkozó hirdetményben felsorolt állomás helyekhez még a következők sorozandók, Losonez, Kis-Szeben, Lőcse, Gyöngyös mely helyiségek élelmezésének biztosítása tekintetéből a tárgyalások Kassán f. hó 20-án tartatnak meg.

A m. kir. államvasutak igazgatósága az 1898 évből szükséges műhelyi fak beszerzésének céljából f. hó 15-iki lejtással nyilvános árlejtést tart.

A feltételek ajánlatokkal együtt hivatalos helyiségünkben megtekinthetők.

A m. kir. államvasutak kolozsvári üzemeltetősége az 1898 évre különböző állomásain és vonalain 17,500 köbméter rostálatlan, — 22,500 k. m. rostált és 10,500 k. m. darabolt kavicsot szándékozik felhasználni minek folytán a vállalkozókat felhívja, hogy ajánlatukat f. hó 15-ikéig nevezett üzemeltetőséghez adják be.

A m. kir. kassai III-ik honvédkerület parancsnoksága tudatja, hogy a kerületbeli m. kir. honvéd cs. és kir. közös hadsereg csapatjai kenyér és zab szükségletének 1898 évre való biztosítása szempontjából f. hó 14-én Kassán f. hó 20-án pedig Nyiregyháza nyilvános tárgyalások fognak tartatni, melyre a feltételek hivatalos helyiségünkben megtekinthetők.

A kassai kerülethez a következő állomások tartoznak: Eperjes, Iglo, Besztercebánya, Eger, Miskolcz, — A Nyiregyházihoz: M Sziget, Szatmár, Ungvár, Munkacs Nyiregyháza.

A pólai cs. és kir. tengerészet parancsnoksága az 1898 évre szükségletű következő felszerelések biztosítása céljából f. é. November 8-iki lejtással nyilvános árlejtést tart, melyre a feltételek kamaránk hivatalos helyiségében megtekinthetők.

Padló fenyődeszkák, zászlók, tisztító rongyok, olaj, szappan, gyertya, seprő, kefeneműek takarók, rézcsovek, mindenféle érczek, összesen 26 csoportban.

A m. kir. államvasutak igazgatósága az 1898 évből összegyűlt különféle hordók eladhatása céljából f. hó 15-iki lejtással tárgyalást hirdet, melyre a feltételek hivatalos helyiségünkben kaphatók.

Eladandó lesz mintegy:
3800 kátrányos hordó
3200 tiszta kőolajos hordó
7200 repezsolajos hordó
13,200 asvány olajos hordó
2800 skiu olajos hordó
9900 gáz olajos hordó

A m. kir. főbánya hivatal Szlatinán az 1898 évre a szlatinai, rónaszéki és akna sugatagi főbánya hivatalok részére szükségletű szén, zab és alomszalma beszerzése céljából f. hó 20 iki lejtással nyilvános írásbeli pályázatot nyit.

Debreczeni városi színház.

Folyó szám 8. Bérlet szám 5.
Szombat, 1897. évi október hó 9-án

Niobe

Bohózat 3 felvonásban. Írták: Harry Paulton és A. E. Paulton. Fordította: Szomaházy István.

CSARNOK.

A prágai ghettoából.

— Kohn S. zsidó történetei. — 67

Fordította: ifj. Móricz Pál.

Egyedül jogosított magyar fordítás.

Dávid Leb Magdeburger.

— Elbeszélés az elmúlt század utolsó negyedéből. — 9.

— Kegyelmes uram, mondotta félhangosan, tehát a hosszú napon, majd éjszaka!? hm! Ujlesztendőben negyvennégyezer fujnak — a hosszú nap végeztével pedig: bu-uh — Magdeburger meglehetősen sikerülten utánozta a tülök hangot, csupán egy fuvás, aztán vége! Szóra sem érdemes!... Tudja mit kegyelmes uram, úgy szolgáljon az egészsége és boldogsága — köszönöm a szíves fáradozásait — fujjon, aki akar, én nem fúvok!

— Ember, kiáltá a gróf ingerülten, kend nem valami okos ember! Hisz ha egyszer a kend kezében ott a tülök, addig fúhatja, a meddig kendnek tetszik! Szaperlot ember! A ki a hatalmon van, azé az igazság, beati possessores, mondják a diákosok.

— Jó napot kívánok! szólt kurtán Magdeburger, dühében úgy kipirosodva, mint a cseresznye. És be sem várva a gróf engedélyt s a kihallgatás végét dohogva a gróf ellea, eltávozott.

Magdeburger mélyen megsértődött. Hogy kifogják majd kacagni a buta ügynököt! — Számítanak a jószágomra, gondolá, ha mindjárt más szavakkal is, mintahogy mi gondolatit fel-számláltuk és én ezt a meg nem érdemelt gonyt is hallgatva fogom tűrni.

A derék, de hiu férfi szívét keserű, kínos érzések győltörték. E perczenb úgy tűnt fel előtte, mintha hitsorsosai körében örökös lealacsonyításra volna kárhóztatva. Hogy tanulatlan, neveletlen ember volt, azt nálánál senki sem érezte fájdalmasabban, de hisz voltak még más hozzá hasonló tudatlanok, tanulatlanok is, kik mert gazdagok voltak, mégis tisztas állást foglalhattak el a hitközség kebelében. És ő, ő pedig, ezt maga is belátta, csak az októdi Magdeburgerugyan, de emellett mégis kegyence az ország első főúrának s mégis ennek a mindenható urnak a kegye sem képes tehát az ő örömtelen életét egy derűs sugárral megszépíteni? Ily szomorú gondolatokba mélyedve haladt a kisoldali ring közepe tájáig, hol hirtelen megállott. Hatalmas eszme villant meg agyában. És már ez úgy lecsillapította, hogy szinte érezte, hogy forrongó vére mint hidegűl ereiben s indul lassabb keringésbe. Háromszögletes kalapját keze egy mozdulatával legényesen, kihívólag félre vágta, botját lenyomta a földre, balkezét pedig csipőjére tette. Nem állok bosszút, mondá egész hangosan, hanem a véleményemet leg-alább megmondom a primatornak, elbeszelem, hogy Reb Schmul Thorseh mint játszott ki s mint esufolt ki érdemetlenül!

Erew Jom Kipur vala! A prágai zsidó város községházában most volt még csak sürgős a munka, mert a hivatal csak délelőtt maradt még nyitva. — Frankl primator ismét bentült a dolgozó szobájában, mikor Zohnhomer Dávid belépve, jelentette: „Dávid Leb Magdeburger a primator urat keresi, azt mondja, hogy sürgős mondani valója volua.”
Folyt. köv.

VASUTI MENETREND

1897. május hó 1-től.

(Egységes vasuti zóna-idő szerint.)

Debreczenből indul.

Budapest-felé	gyorsvonat	reggel	8 ó. 50 p.
Budapest-Nagyvárad-felé	délután	12 ó. 36 p.	
	este	10 ó. 37 p.	
P.-Ladány-Nagyvárad felé)	délután	3 ó. 48 p.	
	minden kedden déli	12 ó. -- p.	
Csak P.-Ladányig vegyes vonat	este	8 ó. 15 p.	
M.-Sziget felé gyorsvonat	délután	4 ó. 49 p.	
Szatmár-M.-Sziget felé	d. u.	4 ó. 07 p.	
	éjjel	3 ó. 05 p.	
	este	7 ó. 15 p.	
Miskolc-Kassa felé)	reggel	8 ó. 25 p.	
Miskolc-Kassa felé ²⁾	este	8 ó. 10 p.	
Szerencs-S.-A.-Ujhely-Kassa felé	délután	4 ó. 02 p.	
H.-Böszörmény B.-Szt.-M felé máv-ról regg.		5 ó. 28 p.	
	vásártérről	5 ó. 51 p.	
	máv-ról	délután	3 ó. 57 p.
	vásártérről	4 ó. 10 p.	
F.-Abony felé	máv-ról	reggel	4 ó. 42 p.
	vásártérről	5 ó. -- p.	
Ohat-Köcs-Polgár felé máv-ról	délután	4 ó. 12 p.	
	vásártérről	délután	6 ó. 24 p.
Derecske-Nagy-Léta felé r. 8 ó. 35. és d. u. 4 ó. 17 p.			

Budapestre érkezik:

reggel 8 ó. 40 p.-kor ind. gy. v.	délután	10 ó. 5 p.
déli 12 ó. 36 p. sz. v.	este	8 ó. 10 p.
este 10 ó. 31 p.	reggel	5 ó. 15 p.

Debreczenbe érkezik.

Budapest-Nagyvárad felől	délután	3 ó. 47 p.
	gyorsvonat	este 6 ó. 54 p.
	éjjel	2 ó. 40 p.
N.-Várad-P.-Ladány	reggel	7 ó. 49 p.
M.-Sziget-Szatmár felől	délután	12 ó. 60 p.
	regg.	7 ó. 50 p.
	gy. v.	este 8 ó. 43 p.
Csak P.-Ladányról	reggel	5 ó. 16 p.
Csak Szatmárról	este	6 ó. 58 p.
Kassa-Miskolc felől)	reggel	8 ó. 07 p.
Kassa-S.-A.-Ujhely-Szerencs felől	déli	12 ó. 21 p.
Kassa-Miskolc felől ²⁾	este	7 ó. 50 p.
B.-Sz.-M.-H.-Böszörm felől vásártérré	regg.	8 ó. 08 p.
	máv-ra	8 ó. 17 p.
	vásártérré	este 6 ó. 40 p.
	máv-ra	este 6 ó. 49 p.
F.-Abony felől vásártérré	délután	5 ó. 23 p.
	máv-höz	délután 5 ó. 32 p.
Ohat-Köcs-Polgár	vásártérré	este 7 ó. 37 p.
	m. á. v. hoz	7 ó. 47 p.
Derecske-Nagy-Léta felől r. 7 ó. 25 p. d. u. 3 ó. 18 p.		
Junius 1-től Sáránd felől	este	8 ó. 33 p.

¹⁾ P.-Ladánytól gyorsvonat.²⁾ Közvetlen Miskolcra át Budapestre.³⁾ Közvetlen kocsit Miskolcra át.

Nyilt-tér.

Krondorfi Savanyuviz

KELLEMEZŐ IZÉ MIATT
UGY MINT ASZTALI VIZ

DE LEGINKÁBB MINT

gyógyviz

tüdő, gyomor és
vizekőlyag bántalmaknál
sikeresen használják.

Debreczenben foraktt Csanak József urnál.
Kapható még: Geréby Fülöp, Rickl J, Szabó
Zsigmond, Pélegházi János urnánál.

Magas jutalékban

részesülnek megbízható szolid ügynökök, kik törvénytörően megengedett sorsjegyeknek, részletfizetésre való eladásával, egy nagy pénzintézet (részvénytársaság) számlájára foglalkozni óhajtanak. Ajánlatok «Confidentia» czímen: Eckstein Bernát hirdetési irodájába Budapest, V. Földő-utca, 4. szám intézendők.

Nyilvános köszönet

Wilhelm Ferencz urnak, gyógyszerész Neunkirchenben., Alsó Ausztria, az antiarthritis és antiarthritis vértisztító-teák feltalálójának. Köszvény és rheumatismus elleni vértisztító.

Ha itt a nyilvánosság elé lépek, azért történik, mivel első sorban kötelességem tartom Wilhelm gyógyszerész urnak Neunkirchenben szolgálatiért, melyet vértisztító teája által kiadó rheumatismus szenvedésemben teljesített, köszönetemet kifejezni, és aztán, hogy másokat is, kik ezen irtózatos betegségbe esnek, eme kitűnő teára figyelmeztessék. A kínzó fájdalmak, melyeket teljes 3 évig minden időváltoztatásnál az összes tájaimban szenvedtem és a melytől semmiféle gyógyszer, sem a Badeni kénfürdők meggyógyítani nem tudottak — nem vagyok képes leírni. Almatlanul hanykolódtam ágyamban, étvágyam szemlátomást elmult, kinevezem egészen elhanyagolt, és egész testem elfogyott. A fenti tea 4 heti használata után fájdalomtól teljesen megszabadultam nemcsak és mag most is, miután már 6 hét óta nem iszom teát, egészséges vagyok, testi erőm is megjavult. Erős a meggyőződésem, hogy mindenki, a ki hasonló bántalmaknál ezen teánál keresi menedékét, annak feltalálóját Wilhelm Ferencz urat, úgy mint én, áldani fogja.

Kitűnő tisztelettel

Butschin-Streitfeld grófné

alezredes neje.

Ügyvédi, bírósági és végrehajtói

NYOMTATVÁNYOK

következő olcsó árszámítás mellett kaphatók:

100 iv Árverési jegyzőkönyv	70 kr
100 „ 200 pld Árverési hirdetmény	70 „
100 „ 200 „ Rendelvény	70 „
100 „ Biztosítási végrehajtási jegyzőkönyv	70 „
100 „ Kielégítési végrehajtási jegyzőkönyv	70 „
100 „ 200 pld Nem szorgalmazás	70 „
100 „ 400 „ Kézbetétési iv	70 „
100 „ 200 „ Igény felhívás	70 „
100 „ Végrehajtási jegyzőkönyv	70 „
100 „ 200 pld Ertesítvény haszonbérletéről	70 „
100 „ 200 „ Ertesítvény	70 „

Levélborítékok

a következő olcsó árban kaphatók:

	1000 pia	frt	kr
44 H2. Jó, zöldes levélboríték czégyomással	2.20		
44 V2. Jó, szürke	2.20		
44 BB. Jó, kékesszürke	2.20		
144 GFL. Erős, recézett világos zöld levélboríték czégyomással	2.40		
144 LGL. Erős, narancssárga levélboríték czégyomással	2.45		
44 AM. Erős, szürke levélboríték czégyom.	2.40		
44 AB. Erős, világos szürke levélboríték czégyomással	2.45		
144 JED. Erős, kék szürke levélboríték czégyomással	2.50		
44 OGS. Erős, sárga levélboríték czégyomással	2.50		
44 RG. Igen jó világos kék, eres levélboríték czégyomással	2.50		
44 GK. Igen jó erős kék eres levélboríték czégyomással	2.55		
44 AF. Finom vil. sárga levélboríték czégyom.	2.60		
Jute S. Erős jutte boríték czégyomással	2.65		
244 A Cellulose igen erős Cellulose sárga levélboríték czégyomással	2.70		
244 CG. Cellulose. Igen erős Cellulose világos hamuszín levélboríték czégyomással	2.70		
44 D. Cellulose. Igen erős Cellulose világos zöld levélboríték czégyomással	2.70		
144 BB. Legfinomabb fehér levélbor. czégyom. B. 46	3.60		
fehér okmány levélboríték czégyomással	4.50		
46 P. Erős barna okmány levélboríték czégyomással	3. --		
41 Patent Erős barna nagyobb okmány levélboríték czégyomással	9.50		
Erős szürke okmány levélboríték czégyomással	3.80		
91 AV. Na y Extra vastag patron levélboríték czégyomással	9.50		

Egyébb nyomtatványokat hasonló olcsó árban készítünk el.

Irodai papírok

rendkívüli olcsó árban kaphatók.

Kilog.	Nagyság	100 iv	1000 iv
		kr.	frt
10	Finom simított fogalmazó papír, középerős	34+42	24 2.20
12	Finom simított fogalmazó papír, erős	34+42	29 2.70
10	Finom kék simított fogalmazó papír, középerős	34+42	30 2.65
12	Finom kék simított fogalmazó papír, erős	34+42	34 3.20
10	Finom simított fehér irodai papír, középerős	34+42	40 3.90
12	Finom simított fehér irodai papír, erős	34+42	50 4.80
14	Finom simított fehér irodai papír, igen erős	34+42	60 5.80
16	Finom simított fehér irodai papír, vastag	34+42	75 7. --
16	Legfinomabb fehér minster-papír	34+42	1 --
	stb., stb., stb.		

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

DEBRECZEN, főpiacz, a főpostával szemben

mindenfélé

Koczkázott, egyvonalas és sima

levélpapírok:

a következő olcsó árszámítás mellett kapható

	1000 pld.
könnyű levélpapír czégyomással 1/2 ives	3 frt -- kr.
erősebb " " " " " "	3 " 50 "
erős finom " " " " " "	4 " 50 "
erős oktáv " " " " " "	4 " 50 "
merített " " " " " "	5 " 50 "
merített erős levélpapír oktáv " " " " " "	6 " -- "
könnyű sima fehér levélpapír czégyomással 1/2 ives	4 " -- "
erősebb sima fehér levélpapír czégyomással fél ives	4 " 50 "
erős sima fehér levélpapír czégyomással fél ives	5 " -- "
igen erős sima fehér levélpapír czégyomással fél ives	5 " 50 "

Körleveleket, számlákat és minden egyéb kereskedelmi és magán nyomtatványokat hasonló olcsó árak mellett szállítunk.

Raktáron nem lévő nyomtatványokat hasonló olcsó árban készítünk el.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczenben, főpostával szemben.